

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньою програмою «Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування»

на тему: «**Фінансова політика держави в сфері детінізації
економічних відносин України**»

Виконавець:

студент 4 курсу факультету фінансів та
банківської справи
Русінська Інга Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент
Коцюрубенко Ганна Миколаївна
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження зумовлена масштабністю проблем, що формуються у фінансовому секторі внаслідок існування економічного явища як тіньова економіка. Великі розміри тіньової економіки відбиваються на обсягах й структурі ВВП, гальмують розвиток економічних відносин держави та завдають шкоди економічним показникам розвитку країни, її масштабність супроводжується зростанням небезпеки для вітчизняної економіки.

Поширення обсягів тіньових явищ економіки України за межі допустимих значень потребує необхідності активізації теоретичних та практичних досліджень сутності процесу детінізації економіки, вивчення фінансової політики як процесу зменшення тіньових явищ та аналізу роботи фінансових органів як обмеження негативних проявів даного явища, впровадження важелів фінансової політики на обсяги тіньової економіки України, забезпечення теоретичних надбань фінансової політики для формування ефективних векторів детінізації національної економіки держави.

Саме тому вивчення поняття «детінізація економіки», її сутність та особливості, окреслення векторів розвитку фінансової політики в даному напрямку є актуальним на сучасному етапі розвитку економічних відносин України.

Мета дослідження є висвітлення теоретико-методологічних основ фінансової політики у сфері детінізації економічних відносин, дослідження стану реалізації та розробка рекомендацій щодо шляхів удосконалення фінансової політики детінізації економіки в Україні.

Завдання дослідження:

✓ дослідити теоретичні основи тіньової економіки як сфери регулювання фінансової політики держави;

- ✓ розкрити сутність та інструменти фінансової політики у сфері детінізації економіки;
- ✓ розглянути методика оцінки тіньової економіки;
- ✓ оцінити рівень та структуру тіньової економіки в Україні;
- ✓ здійснити аналіз реалізації фінансовий політики детінізації в Україні;
- ✓ дослідити зарубіжний досвід детенізації економіки та обґрунтування його доцільності застосування в Україні;
- ✓ обґрунтувати вектори реалізації фінансової політики детінізації економіки в Україні.

Об'єкт дослідження є фінансова політика держави у сфері детінізації економічних відносин.

Предмет дослідження є сукупність теоретичних та практичних засад процесу формування та реалізації фінансової політики держави у сфері детінізації економічних відносин в Україні.

Методи дослідження: статистичний та метод порівняння (при дослідження зарубіжного досвіду детінізації фінансових потоків та при аналізі сучасного стану детінізації економіки держави), логічний (здійснення характеристики причин виникнення тіньового сектору), метод аналізу та синтезу (застосовані для встановлення обсягів тіньової економіки та визначення векторів детінізації вітчизняної економіки).

Інформаційна база дослідження праці вітчизняних та зарубіжних науковців, офіційна звітність Державною служби статистика та Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, періодичні видання, підручники, навчальні посібники, загальнодоступні інформаційні ресурси Державної податкової служби України, Державною аудиторської служби України та Державної служби фінансового моніторингу України, Інтернет ресурси.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел

(46 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 68 сторінок. Основний зміст викладено на 53 сторінках. Робота містить 1 таблицю, 18 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретико-методологічні основи фінансової політики у сфері детінізації економічних відносин»** розглянуто сутність поняття «детінізація» та «фінансова політика», охарактеризовані фінансові інструменти та методи оцінки обсягу тіньової економіки.

У другому розділі **«Оцінка та аналіз реалізації фінансової політики держави у сфері детінізації економічних відносин в Україні»** проаналізовано обсяг рівня тіньової економіки України та аналіз реалізації фінансової політики детінізації в Україні.

У третьому розділі **«Напрями удосконалення фінансової політики держави у сфері детінізації економічних відносин в Україні»** аналіз та можливість імплементації зарубіжного досвіду та запропоновано вектори детінізації в Україні та їх впровадження.

ВИСНОВКИ

У роботі викладено теоретичні узагальнення щодо формування та сформульовано науково обґрунтовані пропозиції щодо протидії тінізації економіки України.

Аналіз зарубіжних та вітчизняних літературних джерел щодо сутності поняття «тіньова економіка» свідчить про те, що єдиної сформульованої думки щодо його визначення не існує.

Тіньова економіка – це діяльність юридичних та фізичних осіб, спрямована на отримання доходів від легальних або нелегальних видів діяльності грошовому або натуральному виразі, які не враховуються офіційною статистикою.

Головними причинами тінізації вітчизняної економіки є: висока корупція, складні бюрократичні процедури, недосконале законодавче забезпечення, надмірне податкове навантаження та неефективне адміністрування податків, недосконалість мір покарання.

Сучасні методи оцінки тіньової економіки можна умовно об'єднати у дві групи: методи мікрорівня (опитування населення, аналіз податкових перевірок тощо) та методи макрорівня (монетарний метод, метод оцінки неврахованої вартості тощо).

Варто звернути увагу на методики оцінки масштабів тіньової економіки, що були впроваджені в Україні. Існують дві офіційні методики оцінювання обсягів тіньової економіки України: методика Державної служби статистики України та підхід Міністерства економічного розвитку та торгівлі України.

За підсумками 2018 р. рівень тіньового сектору сягнув значення 30 % ВВП, тобто продемонстрував зниження у порівнянні із 2017 р. на 2 в.п. Такі позитивні тенденції були наслідком збереження головних ознак макроекономічної стабільності в умовах реалізації Урядом послідовної політики реформування у сфері державних фінансів, спрямованої на

зміцнення інвестиційної складової економічного зростання; створення сприятливих умов ведення бізнесу в Україні, що засвідчується збереженням високого рівня ділової активності бізнесу; збереження тенденції до економічного зростання в умовах прискореного росту інвестування в економіку України вітчизняними компаніями, триваючих процесів зростання споживчого попиту населення, в тому числі під впливом реформування у сфері оплати праці.

Значний обсяг тіньового обігу припадає на сектори «Фінансової та страхової діяльності» - 40 % від обсягу офіційного ВВП.

В зарубіжних країнах багато уваги приділяється зниженню рівня тінізації фінансових потоків та корумпованості. З огляду на прагнення України наблизитись до європейських стандартів, важливою є імплементація досвіду країн Європейського союзу не лише у політичній сфері, але й економічній.

Проведений аналіз показує, що діяльність уповноважених органів у сфері державного регулювання детінізації економічних відносин у різних країнах відрізняються сферами застосування, функціями та механізмами реалізації. Однак, всі переслідують однакову мету – виробити стандарти щодо зменшення рівня тіньової економіки і поширити успішні практики в усіх країнах світу.

Основними чинниками, що гальмують процес виходу економіки України «з тіні», є: неефективне державне регулювання економіки, неефективне адміністрування податків, проблеми ринку праці, політична нестабільність, недосконалість бюджетної системи, недосконалість судової та правоохоронної систем та рівень загальної злочинності.

Для подолання надмірного тіньового тягаря Україні варто реалізувати такі заходи:

- ✓ підвищення ефективності управління державними фінансами;

- ✓ удосконалення законодавства у сфері протидії економічним злочинам;
- ✓ вдосконалення монетарної політики;
- ✓ удосконалення податкового адміністрування;
- ✓ посилення боротьби з корупцією;
- ✓ встановлення жорсткіших фінансових штрафів та санкцій;
- ✓ створення Закону «Про детінізацію економічних відносин»;
- ✓ оподаткування відтоку капіталів в офшорні зони;
- ✓ раціональний розподіл податкового навантаження;
- ✓ посилення відповідальності за несплату податків шляхом адміністративних чи кримінальних покарань;
- ✓ формування й впровадження прозорого комплексу податкових стимулів.

Реалізація зазначених та інших заходів щодо подальшої детінізації економіки сприятиме не лише формуванню повноцінного ринкового середовища, розвитку економіки, легалізації капіталу, а й значному підвищенню конкурентоспроможності економіки та усуненню реальних загроз національній економіці держави.

АНОТАЦІЯ

Русінська І.С. «Фінансова політика держави у сфері детінізації економічних відносин України»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування» – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти детінізації, описано сутність та структуру тіньової економіки та методи оцінки обсягу тіньових відносин.

Проаналізовано стан та обсяги тіньової економіки в Україні, проаналізовано реалізацію фінансової політики детінізації в Україні

Запропоновано вектори детінізації економіки та впровадження їх в Україну.

Ключові слова: тінізація, детінізація, податки, фінансова політика, тіньова економіка.

ANNOTATION

Rusinska I. “Financial policy of the state in the field of de-shadowing of economic relations of Ukraine”

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty «072 Finance, Banking and Insurance» for the educational program "Finance, Financial Management and Insurance" – Odessa National Economics University.– Odessa, 2020.

The work deals with the theoretical aspects the nature and structure of the shadow economy and methods for estimating the volume of shadow relations, the use of financial policies and financial instruments to de-shadowing.

Author analysis the state and volumes of the shadow economy in Ukraine, the realization of the financial policy of shading in Ukraine.

Author proposes the vectors for the shadowing of the economy and their introduction into Ukraine, study of foreign experience and implementation in Ukraine.

Keywords: shadowing, de-shadowing, taxes, financial policy, shadow economy.